

AS BOLSAS DE PLÁSTICO, COMERCIO E MORTE EN SILENCIO

Marie Lacassagne*

As características moleculares do plástico (fabricado a base de petróleo) fan que tarde entre 100 e 500 anos en descomparse. Por esta razón, algúns dos impactos ambientais que provoca son unha paisaxe nefasta e o impedimento da libre circulación da auga, provocando ás veces inundacións e, outra veces, enfermidades graves. Ademais o 80% do lixo mariño é plástico. E aínda por riba, está no teu prato! En efecto, xa se incorporou á cadea trófica a través doutros seres vivos que o inxeriron, e algúns morreron de paso. De feito, nos Emiratos Árabes a metade dos camelos e dromedarios falecen por comer plástico.

O contedor de separación do plástico é unha verdadeira falacia, un comercio para uns poucos que, realmente, cobran por non reciclar

A FARSA DA RECICLAXE

É moi complicado e custoso reciclar as bolsas de plástico e o plástico en xeral, así que, na meirande parte das veces en Europa, quéimase. Por exemplo en Alemaña, país cunha das mellores taxas de reciclaxe do mundo, incinérase o 50% do plástico recuperado.

As cifras falan por si soas:

- Só se recupera o 25% do plástico producido. Unha parte importante nin sequera chega ao ciclo da reciclaxe porque non se tirou ao lixo.
- O 50% da parte recuperada quéimase (difundindo partículas perigosísimas no ar).
- O 25% expórtase a China, onde a lexislación non é tan restritiva para poder incinerar ou para facer outros obxectos de plástico, pero desta vez xa non reciclábeis. Ademais, esta viaxe a China ten unha elevada pegada ambiental por mor do transporte.
- O 25% recíclase (nun obxecto de plástico non recuperábel ou en poucas veces reciclábel), ou depositase nun vertedoiro aberto para que o leve o vento a dar unha volta. En efecto, as bolsas son lixeiras e, por tanto, propensas a escaparse do sistema de recolecta do lixo.

En suma, o contedor de separación do plástico é unha verdadeira falacia: un comercio para uns poucos que, realmente, cobran por non reciclar, e que basean o seu negocio na contaminación e no que cheira a queimado. Que pasa no mundo? Non hai regulamento ningún?

QUE DIN AS LEIS NOS DIFERENTES CONTINENTES

Existen varias alternativas lexislativas ao mal uso das bolsas de plástico. Primeiro, certos países optaron por sancionar a produtores e comerciantes, un método ás veces inxusto porque a taxa non discrimina positivamente para financiar unha campaña de sensibilización, ou arranxar os danos producidos, como ocorre en Irlanda, Finlandia e Dinamarca. Mentres, outros países establecen acordos coas tendas e supermercados que voluntariamente se comprometen a levar a cabo medidas para reducir o consumo de bolsas de plástico. Neste caso, definen previamente unhas metas a alcanzar, como fan Bélxica e Australia.

A Unión Europea "recomenda" que os estados membros tomen medidas económicas, limitando a comercialización das bolsas de plástico, ou prohibíndoa para a redución do seu uso. Unha destas medidas pode ser a de cobrar polas bolsas nos comercios. Pero na web do Parlamento europeo lemos demasiados verbos conxugados en condicional: "deberían", en vez de "teñen que". As estatísticas confirman unha clara redución do seu uso despois de cobrar polas bolsas. Porén, triste é comprobar que nos importa máis aforrar uns céntimos que a vida dunha tartaruga.

E se tivéssemos consciencia da cantidade de diñeiro público empregada para limpar o medio ambiente destas bolsas, reduciríamos o dobre, non é? Pero como este diñeiro non o vemos directamente é como se non existise.

Algunhas medidas adoptadas:

- En Francia, a partir do pasado mes de xaneiro, o consumidor ten a obriga de pagar 6 céntimos pola bolsa de plástico de uso único. Este dispositivo entra dentro da Taxa Xeral sobre as actividades contaminantes das empresas.
- Dinamarca foi o primeiro país en impoñer taxas, comezou en 1994.
- Italia prohibiu as bolsas de plástico desde o ano 2011.

• África é o continente máis represivo respecto a esta temática. Ruanda, Somalia, Malí e Mauritania prohibiron o uso e a produción das bolsas de plástico. En Mauritania as multas poden acadar os 2.500 euros ou o encarceramento de fabricantes, importadores e usuarios.

• Bangladesh foi o primeiro país en prohibir as bolsas de plástico, en 2002.

Comprobamos que os países, hipoteticamente, en vías de desenvolvemento están dando exemplo. Ata o 2007 a Unión Europea aínda non deixaba a certos países prohibir as bolsas.

Parece que ata que non poidamos apreciar de moi preto a gravidade do mal, non actuaremos (como Bangladesh, que reaccionou tras unhas inundacións). É unha mágoa chegar ao punto da prohibición ou da imposición de multas cando é unha sinxela cuestión de sentido común, certo?

ACCIÓN A DIARIO!

Obviamente, somos todos responsábeis desta praga. Creamos o problema, pero tamén podemos solucionalo. Non deixemos que nos consuma a sociedade de consumo.

Trátase antes de nada de mudar o hábito adquirido na vida cotiá de coller as bolsas de plástico despois de mercar. Para isto mellor empreguemos unha bolsa de tea, de fécula de pataca, de papel reciclado ou, no último caso, de plástico, pero que se poida usar de novo. E non esquezamos que as bolsas e o plástico están por todas partes, non só na caixa da compra, tamén nos produtos. A meirande parte da mercadería de froita e verdura xa vén con envoltorio, pero podemos escoller a mellor opción posíbel, os produtos a granel, ou con envases de papel ou vidro.

A desgraza do plasti-lixo revela a ineficacia dalgúns dos sistemas de reciclaxe, e revela tamén unha mentalidade de mercar-tirar que aínda dá máis que pensar.

IDEAS PARA CONCIENCIAR

Como colectivo, podemos crear un evento público conxunto con outras asociacións de defensa natural, de comercio xusto, ou de consumo responsábel e xuntar forzas para ter máis impacto e informar a xente nas rúas das nosas accións. Por exemplo, podemos montar unha exposición "Plasticarte": arte comprometida feita con bolsas de plástico, que pretende chamar a atención sobre o problema subxacente. Podemos convidar a este acto a figuras públicas. A obra non ten por que ser bonita, máis ben que sexa representativa no abstracto ou no concreto das terribes consecuencias do uso de bolsas de plástico.

Tamén podemos conformar un grupo de activistas que se sitúen tras as caixas dos establecementos ou supermercados grandes a unha hora punta para concienciar ao máximo posíbel de persoas e dar un premio simbólico, ou "facer a onda" á xente que non colle bolsa. Sería preciso ofrecer información sobre a campaña aos/ás clientes.

Máis ideas como estas podémolas atopar na web que propulsou o Día Internacional Sen Bolsas de Plástico: www.plasticbagfreeday.org

Unha iniciativa inspiradora sobre o uso creativo que lle podemos dar ao plástico é a que realiza o GAFREH, ou Grupo de Acción das Mulleres para a Recuperación Económica do Houet (Burkina Faso), que confecciona bolsos de man e outros artigos certificados polo Comercio Xusto, logo de recoller e lavar as bolsas de plástico. Máis información en: www.gafreh.org

+ info en: www.elplasticomata.com, www.plasticbagfreeday.org
*Marie Lacassagne é vogal de Consumo Responsábel en ADEGA.